

Europarådets generelle betydning for politisk stabilitet i Europa er nært forbundet med medlemskredsens pan-europæiske karakter. Efter Georgiens optagelse i sommeren 1999 står endnu Armenien, Azerbajdjan, Bosnien-Hercegovina, Belarus og Jugoslavien udenfor. Hertil kommer Monaco. Disse lande har indgivet ansøgning om optagelse, og de tre førstnævnte har status som gæstemedlemmer i Den parlamentariske Forsamling.

Europarådets parlamentariske Forsamling anbefalede den 28. juni i år Ministerkomitéen at invitere Armenien og Azerbajdjan til at blive medlemmer af Europarådet, idet der udtrykkes forventning om, at en række tilsagn fra de to landes side om lovændringer, ratifikationer, menneskerettighedsforanstaltninger samt fortsatte bestræbelser for en fredelig løsning af konflikten i Nagorno-Karabakh ville blive opfyldt inden for fastsatte frister. Overvejelserne i Ministerkomitéen er endnu ikke afsluttet.

Der er i forbindelse med spørgsmålet om optagelse af nye medlemmer bred enighed om at følge samme kriterier og procedurer som ved tidligere optagelser. Herefter forudsættes et betydeligt mål af opfyldelse af Europarådets betingelser om demokrati og retsorden, inden optagelse kan blive aktuel. Samtidig lægges der vægt på den betragtning, at fremskridt bedre opnås med end uden medlemskab.

Det bemærkes, at der i samarbejdet mellem Ministerkomitéen og Den parlamentariske Forsamling nu er institueret regelmæssige konsultationer om budgetspørgsmål og opgaveprioritering. I tillæg til fællesmøderne efter hver session i Den parlamentariske Forsamling er der på ad hoc basis holdt møder mellem de respektive bureauer, ligesom nære kontakter opretholdes mellem forsamlingens formand og formandskabet for Ministerkomitéen.

Demokratistøtte

Europarådets programmer til støtte for opbygning og virke af demokratiske institutioner og retsorden er videreført med koncentration om de medlemslande, hvor problemerne og behovet er størst. Begrænsede ressourcer og forsinkelser i gennemførelsen af nødvendige omprioriteringer har bevirket, at Europarådets indsats på dette område ikke lever op til forventningerne. Knappe egne ressourcer opvejes i nogen grad af et komplementært samvirke med EU, hvis støtteprogrammer for Øst- og Sydeuropa på visse områder kanaliseres via Europarådet.

Der pågår aktuelt en omlægning af Europarådets demokratistøtte, således at bistand til de nye medlemslande i Central- og Østeuropa fremover vil indgå som led i Europarådets generelle program for det løbende samarbejde med medlemsstaterne. Ved ikke længere formelt at skelne mellem nye og gamle medlemslande sigtes der mod at gøre det muligt at øge støtten til demokratiopbygningen i Central- og Østeuropa. Der kan dog blive tale om at dække behovet for støtte gennem de nationale myndigheds inddragelse i det generelle Europaråds-samarbejde på forskellige lovgivnings- og forvaltningsområder.

Europarådets engagement i bestræbelserne for fremme af demokrati og retsorden i medlemsstaterne udfoldes fortsat i den overvågningsproces, som foregår både i Den parlamentariske Forsamling og i Ministerkomitéen. Ikke mindst arbejdet i parlamentariskernes overvågningskomité er vigtigt og virksomhedsfuldt, og positive resultater har kunnet registreres i flere berørte medlemslande, f.eks. Ukraine, Slovakiet og Kroatien. Ministerkomitéens overvågning har i den forløbne periode været samlet om temaerne dødsstraf og kontrol med politi- og sikkerhedsstyrker. Det blev konstateret, at ingen dødsstraf er blevet eksekveret af nogen regering i Europarådets medlemskreds, og at der nu kun er ganske få stater tilbage, som endnu ikke, også formelt, har afskaffet dødsstraffen.

Menneskerettighedskonventionen

Europarådets særlige system for beskyttelse af menneskerettighederne, som det er udviklet på basis af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, har vist sig i stand til at absorbere den store udvidelse af Europarådets medlemskreds og er også kommet vel igennem overgangen til en permanent domstol.

Det har imidlertid stillet systemet over for meget store og til dels uforudsete udfordringer, at borgernes direkte klageadgang til Domstolen i Strasbourg nu er kendt og anerkendt i alle Europarådets 41 medlemsstater. Der er således sket en kraftig vækst i antallet af klagesager – og ikke blot fra de nye medlemslande. Fra 1997 til 2000 er der tale om en fordobling af det årligt registrerede sager. Det foreløbige resultat er, at antallet af ubehandlede sager er vokset til godt 12.000 i begyndelsen af 2000. Samtidig er der kommet et stigende pres på kontrollen med medlemsstaternes opfyldelse af afsagte domme.